

ORGANISACE ŽENIJNÍHO ZABEZPEČENÍ ÚDERNÉHO USKUPENÍ VŠEVOJSKOVÉ ARMÁDY PŘI PRŮLOMU OBRANY NEPŘÍTELE S PŘISUNUTÍM VOJSK Z HLOUBKY A PŘI PŘEKONÁVÁNÍ VODNÍCH PŘEKÁŽEK

Kandidát voj. věd plukovník docent Jaroslav Mašek

V článku autor řeší některé aktuální problémy organizace ženijního zabezpečení

- při budování prostorů soustředění a vyčkávacích prostorů svazků útočící armády,
 - skrytého a plynulého přesunu svazků z prostoru soustředění do prostoru rozvinutí (vyčkávacího prostoru),
 - při přípravě prostoru rozvinutí a při překonávání předního okraje obrany nepřítele,
 - při průlomu připravené obrany nepřítele na více směrech,
 - při překonávání vodních toků v průběhu útočné operace.
- Autorem uváděné názory a kalkulace ženijních opatření vycházejí z předpokladu, že hlavní úderné uskupení vševojskové armády je tvořeno svěžími svazky z hloubky vlastního operačního uclnění.*

*

Do dnešního dne se názory na organizaci a provedení útočných operací vytříbily natolik, že podle způsobu jejich provedení je možno je rozdělit

- na útočné operace zahájené průlomem nepřátelské obrany z bezprostředního dotyku s nepřítelem (v bezprostředním dotyku míněna vojska úderného uskupení),
- na útočné operace s přisunutím vojsk úderného uskupení z hloubky bezprostředně před zahájením operace.

Toto rozdělení útočných operací daleko lépe vystihuje zvláštnosti a podstatu obou způsobů jejich provedení a odstraňuje příčiny názorové roznosti při vysvětlování útočných operací z chodu.

Ve svém článku se zaměřím na vysvětlení svých názorů na organizaci ženijního zabezpečení příprav a zahájení útočné operace vševojskové armády s přisunutím vojsk úderného uskupení z hloubky a na ženijní zabezpečení překonávání vodních překážek v hloubce nepřátelské obrany. V uvedených opatřeních tkví také největší složitost ženijního zabezpečení soudobých útočných operací. Vycházím přitom ze situace, že hlavní úderné uskupení vševojskové armády je buď celé nebo z velké části tvořeno svěžími svazky z hloubky vlastního operačního uskupení.

Z ženijního hlediska je tento způsob provedení útočné operace nejnáročnější, protože vyžaduje provedení rozsáhlých komunikačních, zemních a maskovacích prací ve velmi krátkých lhůtách.

Ještě dříve než přistoupím k rozboru hlavních ženijních opatření spojených s ženijním zabezpečením uvedeného způsobu útočné operace, pokládám za nutné vysvětlit svůj názor na provedení samotného průlomu připravené nepřátelské obrany a z toho vyplývající ženijní úpravu prostoru rozvinutí. Jsem toho názoru, že převážná většina průlomů zahajujících útočné operace s přisunutím vojsk z hloubky bude uskutečňována prapory

prvního sledu v rozvinutých bojových sestavách. Podle připravovaného doplnku k Polnímu řádu Čs. lidové armády¹⁾ je nezbytné poskytnout jednotkám praporů prvního sledu na čáře rozvinutí k zteči krátkou lhůtu pro orientaci a upřesnění bojového úkolu. Tento požadavek ovlivní způsoby ženijní přípravy uvedeného prostoru, aby krátká zastávka útočících jednotek byla možná bez nebezpečí, že jednotky budou během této doby vystaveny účinkům nepřátelských ničivých prostředků. Dosud není uveden plně v soulad požadavek, aby doba atomové, dělostřelecké a letecké přípravy zteče nepřesahovala 30 minut a v té době aby se jednotky praporů prvního sledu propracovaly z čáry rozvinutí vzdálené 10 až 12 km od předního okraje vlastních vojsk až na čáru rozvinutí ke zteči. Zvláště složitá bude situace v takovém případě, kdy čára sesednutí jednotek z vozidel bude až někde v prostoru 2. obranného postavení. Zde je třeba potom zvážit výhodnost takového provedení průlomu připravené nepřátelské obrany vojsky přisunovanými z hloubky, kdy jednotky praporů prvního sledu jsou přisunovány na čáru rozvinutí ke zteči skrytě po menších jednotkách několik hodin před vyražením k útoku a před ostatními útočícími jednotkami. Zdá se, že u nás tento způsob provedení průlomu není plně docenován, ačkoli má řadu nesporných výhod. Je přirozené, že i tento způsob organisace průlomu ovlivní ženijní úpravu prostoru rozvinutí především tím, že útočící jednotky budou déle v uvedeném prostoru, dále i tím, že bojovou sestavu budou zaujímat za tmy při zvýšeném požadavku na utajení jejich přítomnosti. Nakonec je třeba zaujmout názor na ženijní úpravu prostoru rozvinutí v takovém případě, kdy předvídáme, že útočící vojska budou prolomovat připravenou nepřátelskou obranu pouze v rozčleněných sestavách²⁾ (při překonávání prostorů vlastních atomových úderů, neklade-li nepřítel odpor nebo využívají-li útočící jednotky úspěchu předsunutých odřadů). Je třeba vidět to, že provedení uvedeného způsobu průlomu připravené nepřátelské obrany je možno plánovat předem na základě konkrétních zpráv, jež jsou v době plánování na stupni frontu nebo armády k dispozici. Jeho skutečné provedení je však naprosto závislé jednak na tom, nezmění-li se v době přípravy operace základní předpoklady, na nichž byl postaven náš operační zámysl, a dále na tom, budou-li úspěšně splněny podmínky, které průlom v rozčleněných bojových sestavách umožní, tj. budou-li vlastní atomové údery nebo boj vlastních předsunutých odřadů plně úspěšné. Toto vyhodnocení bude možné učinit až po provedení vlastních atomových úderů, event. podle průběhu boje předsunutých odřadů. To na druhé straně znamená, že při plánování ženijního zabezpečení se nelze zaměřit pouze na tento způsob provedení zahajovacího průlomu. Zastávám proto ten názor, že v každém případě je třeba plánovat takové ženijní vybudování prostoru rozvinutí, aby poskytlo vojskům ochranu při plném rozvinutí praporů prvního sledu do bojových sestav.

Kromě toho ženijní vybudování prostoru rozvinutí musí zajistit útočícím vojskům minimální ochranu i proti nepřátelským zbraním hromadného ničení v případě, že se nepříteli zdaří uskutečnit účinnou protipřípravu.

Toto vše jsem pokládal za nutné předeslat před rozbořem hlavních konkrétních ženijních opatření.

1) Návrh doplnku Pol. řádu Čs. lidové armády — 03518/VVS.

2) Návrh doplnku Pol. řádu Čs. lid. armády, 03518/VVS.

1. Ženíjní vybudování prostorů soustředění a vyčkávacích prostorů svazků útočící armády

a) Prostory soustředění

Ženíjní vybudování prostorů soustředění a vyčkávacích prostorů patří mezi nejzávažnější úkoly ženíjního zabezpečení útočné operace, protože na tom, do jaké míry se nám podaří skrýt a ukrýt vojska event. oklamat jejich rozmístěním nepřítele, závisí plně úspěch celé operace.

Naši snahou musí být zvolit takové operační učlenění vlastních vojsk, které umožní vysunutí vojsk na přední okraj přímo z prostorů soustředění. Počítáme-li s celodenním (celonočním) pochodem motomechanisovaných útvarů 250 až 300 km, tanků a dělostřelectva s těžkými vozidly 150 až 200 km a vycházíme-li z předpokladu, že každý svazek se bude přesunovat po dvou osách, dojdeme k závěru, že svazky určené do prvního sledu úderného uskupení vševojskové armády mohou být, podle délky nocí, vzdáleny od předního okraje 130 až 230 km.

Při větší vzdálenosti prostorů soustředění nebo při méně sjízdných cestách, na nichž není možno dodržet vysoké tempo přesunu, event. v případě, že plánujeme zaujetí prostoru rozvinutí praporek prvního sledu několik hodin před vyražením útoku, je nutno ženíjně připravit i vyčkávací prostory.

Na podkladě dosavadního studia otázky ženíjního vybudování prostorů soustředění docházíme k těmto závěrům:

- v tak krátkých lhůtách, jež budou zpravidla k dispozici pro jejich ženíjní vybudování, není možno ani při maximálním počtu použité ženíjní techniky počítat s plným jejich ženíjním vybudováním, a je proto nezbytné zaměřit se na důkladné využití a zesílení přirozených ochranných vlastností prostorů, na jejich maskování, větší rozptýlení svazků i útvarů a na budování klamných prostorů. Tím je také odůvodněn požadavek mít pro soustředění vševojskové armády prostor 10 000 km² a pro jeden svazek až 300 km². Je přirozené, že dodržení výše uvedených norem bude závislé na charakteru terénu, v němž je prostor organizován, i na jeho nasycenosti ostatními vojsky a týlovými zařízeními;
- prostory soustředění jednotlivých svazků třeba volit podél cest, ale ne těch, kterých využívají vojska v dotyku;
- prostory nutno zaujímat předem částečně ženíjně upravené (s nejdůležitějšími ženíjními úpravami), a to prozkoumané, zamaskované a vytyčené. Od tohoto požadavku nelze v žádném případě ustoupit. Částečná předběžná ženíjní úprava musí být uskutečňována ženíjnými, strojnými, ženíjně stavebními a střeleckými jednotkami frontu, armády i svazků s eventuální výpomocí civilního obyvatelstva;
- současně s hlavními prostory soustředění třeba organizovat a připravovat prostory záložní a klamné. Podle konkrétní situace a v rámci připraveného protiatomového manévru nutno předem zaujímat záložní prostory a těsně před zahájením operace hlavní prostory soustředění;
- v prostorech soustředění se musí budovat pro živou sílu nakryté ochranné okopy a pro bojovou techniku jednoduché společné okopy pro 3 tanky nebo auta, popřípadě pro 2 děla s tažnými vozidly.

Počítám-li, že ve velmi příznivém případě mohou být k dispozici pro ženíjní vybudování prostoru soustředění jednoho svazku 2 ženíjní stavební

roty a jedna rota ženijních strojů s částí dalších ženijních sil svazků a pluků, pro které je prostor připravován, bude možno počítat pro ženijní vybudování daného prostoru asi s 24 buldozery a 10 lopatovými rypadly. Při předsunutí uvedených jednotek do prostoru o 3 dny a při dvojsměnné práci je možno počítat, že kromě vybudování 6 VPS pluků a divise bude možno vyhloubit ochranné okopy asi pro 30 % nejdůležitější bojové techniky. Přitom počítám $\frac{1}{5}$ všech směn použitých strojů na přejiždění a poruchovost strojů.

Po zaujetí prostoru svazek pokračuje v jeho ženijním budování. Při ženijní přípravě prostorů soustředění je třeba postupovat velmi obezřetně, protože je zřejmé, že značný rozsah rozsáhlých ženijních prací může prozradit prostor ještě před jeho zaujetím. Požadavek utajení prostoru i jeho zaujetí je prvořadý a z tohoto hlediska je třeba rozhodnout, podle konkrétních vlastností terénu, zda těžiště ženijních prací bude v maskování nebo v zemních pracích.

Použití trhavín při ženijním budování prostoru soustředění bude možné jen v příznivých geologických podmínkách a tehdy, bude-li možno detonace maskovat obvyklou bojovou činností nebo jinými způsoby.

Potřeba cest v prostoru soustředění jednoho svazku pro nejnutnější manévry bude přirozeně závislá na rozmístění útvarů v prostoru. Nejvhodnější rozmístění je podél 4 podélných cest a v tom případě může být tato potřeba cest:

4 podélné cesty $\times 20 \text{ km} \times 1,3 = 104 \text{ km}$,

3 příčné cesty $\times 15 \text{ km} \times 1,3 = 59 \text{ km}$,

Celkem asi 163 km cest.

Bude-li v daném prostoru průměrná hustota cest $0,55 \text{ km}/1 \text{ km}^2$, bude potřeba kryta a stačí vyčlenit ženijní síly pouze na jejich udržování, eventuálně na zesílení objektů na cestách 2. a 3. třídy. V méně příznivých povětrnostních a komunikačních podmínkách bude třeba určit síly k zpevnění nejnutnějších polních a lesních cest.

b) Vyčkávací prostory

Přesto, že vyčkávacích prostorů využívají útočící vojska po velmi krátkou dobu, jejich blízkost k nepříteli, větší možnost prozrazení, jakož i napadení nepřítelem klade zvýšené požadavky na jejich ženijní vybudování. Navíc zde ještě přistupuje nutnost připravit dané prostory tak, aby byly s to pojmout útočící vojska v takovém uspořádání (včetně přidělených prostředků), v jakém půjdou do útoku. To vyžaduje od plánujícího štábu značnou předvídavost, protože jejich budováním budou zpravidla pověřeny svazky druhého sledu armády v dotyku.

Vzhledem k tomu, že je výhodné, aby jejich vzdálenost od předního okraje nepřesahovala 20–30 km, je vhodné využít pro jejich ženijní vybudování připravovaného 2. a 3. pásma obrany vojsk v dotyku. Usnadní to nejen samotné jejich ženijní vybudování, ale i zamaskování útočících vojsk do nich přesunutých.

Jsem toho názoru, že dřívější kategorický požadavek, aby vyčkávací prostor byl určován na výše uvedenou vzdálenost, není v současné době vzhledem k vyšším tempům přesunů tak naléhavý. Mám za to, že rozhodující jsou maskovací vlastnosti daného terénu, ženijní práce vojsk v dotyku v něm a v neposlední řadě i přítomnost vojsk v dotyku v daném pro-

storu, která usnadní klamání nepříteli. Při organizaci vyčkávacích prostorů je nutno postupovat podle těchto zásad:

- útvary rozmisťovat podél cest již v sestavách pro útok,
- pluky prvního sledu rozmístit na 2. pásmu obrany,
- divisní skupiny, zálohy a útvary druhého sledu divisi rozmístit na mezilehlém postavení, po případě na 3. pásmu obrany.

V případě, že vzdálenost prostorů soustředění odpovídá jednomu nočnímu přesunu, ale bylo rozhodnuto prapory prvního sledu do prostoru rozvinutí předsunout, bude možno vyčkávací prostory budovat pouze pro tyto prapory s přidělenými prostředky a ostatní útvary a jednotky divisi prvního sledu vysunovat poslední noc rovnou z prostorů soustředění.

Bude-li nutno ve vyčkávacím prostoru rozmístit celý svazek prvního sledu s nejnútnejšími přidělenými prostředky, bude zapotřebí v něm zhruba vybudovat

- asi 24 km ochranných okopů pro živou sílu,
- asi 7 VPS pluků a divise,
- 400 až 450 kolektivních ochranných okopů pro tanky, děla s tažnými vozidly, obrněné transportéry a nejnútnejší počet aut.

Je přirozené, že i při plném využití přirozených ochranných vlastností terénu a ženíjních prací provedených jednotkami v dotyku nebude možno práce provést v plném rozsahu.

Počítám-li na provedení prací při dvojsměnné práci 4 dny a noci a přitom, že 50 % bojové techniky se ukryje v přirozených úkrytech a ženíjních objektech vybudovaných v dotyku, bylo by teoreticky zapotřebí pro každý den do vyčkávacího prostoru jednoho svazku zasadit 30 buldozerů. To je prakticky neuskutečnitelné a bude třeba především budovat hromadné ochranné objekty pro děla s tažnými vozidly, což představuje asi $\frac{1}{4}$ celkového uvedeného počtu okopů.

Zvláštní pozornost je třeba věnovat zamaskování a utajení zaujetí vyčkávacích prostorů, již především proto, že uvedené prostory jsou zaujímány v bezprostředním dosahu prostředků nepřátelského průzkumu a kromě toho vyzrazení zaujetí vyčkávacích prostorů má pro neúspěch operace daleko hlubší důsledky.

Nerušeno zaujetí daných prostorů útočícími vojsky je možno dosáhnout jedině tehdy, budou-li prostory vytyčeny pro noční jejich zaujetí a dále, bude-li pečlivě organizováno včasné, ale ne předčasné jejich převzetí útočícími vojsky od vojsk, která je budovala. K zavedení útvarů a jednotek do určených prostorů je výhodné ponechat v nich průvodce od jednotek, které prostory budovaly.

Značného úsilí náčelníků a štábů ženíjního vojska si vyžádá účelné naplánování potřebného manévru sil a prostředků, především ženíjních strojů, potřebných k vybudování jednotlivých prostorů. Hlavní pozornost musí být věnována soustředění maximálního množství sil a techniky, ať již od vojsk v dotyku, od armády nebo nově přidělených svazků a útvarů — k ženíjnímu vybudování vyčkávacích prostorů a prostoru rozvinutí.

Přitom je nutno zachovat utajení celého manévru, manévr provádět po menších skupinách a v souladu s plánem operačního maskování. Snahou musí být omezit manévr na minimum a zabránit tomu, aby ženíjní síly a stroje v tak krátkých lhůtách většinu času neprojezdily.

2. Ženijní zabezpečení skrytého a plynulého přesunu svazků z prostoru soustředění do prostoru rozvinutí (vyčkávacích prostorů)

Možnosti úspěšného provedení tohoto úkolu budou často rozhodující pro provedení průlomu připravené nepřátelské obrany s prisunutím vojsk z hloubky nebo pro stanovení délky přípravné doby. Uvedený úkol je možno v podstatě rozdělit do dvou hlavních skupin ženijních opatření, a to:

- na ženijní přípravu cest potřebných pro přesun útočících vojsk,
- na ženijní zabezpečení samého přesunu.

a) Ženijní příprava cest pro přesun

Cesty pro přesun útočících vojsk vybíráme podle známých zásad především z hlediska možností jejich maskování před prostředky nepřátelského průzkumu. Důležité je, abychom se při jejich určování pokud možno vyhnuli cestám a přepravištím používaným vojsky v dotyku, systematicky střeženým nepřátelským letectvem.

Bude-li splněn požadavek úpravy dvou až tří hlavních cest a jedné záložní pro každý přesunovaný svazek určený do prvního sledu útočících vojsk, bude zapotřebí pro jeden svazek při vzdálenosti prostoru soustředění 150 km od předního okraje minimálně tento rozsah cest:

$$2 \times 140 \text{ km (až po čáru rozvinutí)} \times 1,3 = 364 \text{ km.}$$

K tomu přistupují ještě cesty pro postupné rozvinutí až do četových proudů, bude-li jejich rozvíjení zahájeno na čáře rozvinutí vzdálené 10–12 km od předního okraje, pro jeden svazek 75–80 km. Bude naší snahou, zejména tehdy, budou-li vyčkávací prostory zaujímány částí nebo celými svazky, dosáhnout toho, aby se svazky přesunovaly od předního okraje vyčkávacích prostorů v praporečích prouděch, to znamená zvýšení rozsahu cest o dalších 20–40 km.

Celkem je v uvedeném případě pro jeden svazek zapotřebí (bez záložní cesty) průměrně 440–470 km cest.

Záložní cesta představuje asi 180 km cest, celkem je tedy zapotřebí upravit 620–650 km cest.

Počítám-li, že přesun svazku bude uskutečněn až po zadní okraj prvního pásma obrany v pásmu širokém 15, v příznivém případě až 20 km, je možno počítat, že bude v daném pásmu tento rozsah udržovaných cest na ploše:

$$140 \times 17 = 2380 \text{ km}^2.$$

Na 1 km² středoevropského a západoevropského válčiště je možno počítat asi 0,3 km cest vedoucích v potřebném směru, takže k dispozici bude asi 710 km cest.

Z toho je možno vyvodit, že až po čáru rozvinutí může být za uvedených předpokladů plná potřeba cest kryta existujícími udržovanými cestami.

Složitější bude již otázka úpravy cest od čáry rozvinutí po přední okraj, kde v útočném pásmu jedné divise je možno počítat s tímto rozsahem udržovaných cest:

$$12 \times 8 = 96 \text{ km}^2 \times 0,3 = 32 \text{ km cest.}$$

Je tedy zapotřebí doplnit systém cest pro jeden svazek asi o 43 až 48 km pomocných cest.

Předpokládáme-li, že vševojsková armáda bude vysunovat do prvního sledu úderného uskupení 2 až 3 svazky, je možno počítat s tím, že bude potřebovat průměrně 1200 až 1700 km cest a 90 až 140 km pomocných cest.

Je přirozené, že splnění tohoto značně pracného úkolu bude závislé na konkrétní situaci, na stavu cest a povětrnostních podmínkách, protože jen na samotné udržování cest a zřízení pomocných cest by bylo zapotřebí v našem případě v době 4 dnů (nocí) 3 až 4 ženijních, silničních a mostních praporů bez zřízení a zesílení mostových přeprav. Bylo-li by zapotřebí upravit jen 25 % uvedeného rozsahu cest, vzrostla by ve stejné době potřeba ženijních sil o 100 %.

Z toho je zřejmé, že zvýšená rozptýlenost prostorů soustředění a z toho vyplývající přesuny svazků na větších plochách nám úkol přípravy potřebných cest do značné míry usnadňují, protože nám umožňují využít téměř v plné míře existujících cest. Značným problémem je dosud zamaskování celého systému cest před vzdušným nepřátelským průzkumem. Jsem toho názoru, že nebude možno zamaskovat celý systém cest, půjde hlavně o to rozsáhlým operačním maskováním oklamat nepřitele v cílech a provedení našich přesunů a silnou protivzdušnou obranou a rozsáhlými protiradiotechnickými opatřeními v prostoru, v němž jsou přesuny uskutečňovány, na nejvyšší míru ztížit činnost nepřátelských prostředků průzkumu i ničení.

Zvláštní pozornosti při řešení úkolu přípravy potřebného systému cest si zasluhuje otázka zřízení a zesílení přepravišť pro vysunující se vojska. Jsem toho názoru, že pro vysunutí vojsk úderného uskupení nebude zpravidla možno využít přepravišť používaných vojsky v dotyku. K dosažení utajení bude tedy třeba na osách přesunu zřídit nebo zesílit přepraviště nová. Počítám-li, že na každé cestě bude zapotřebí zřídit nebo zesílit jedno hlavní a jedno záložní přepraviště a v uvažované hloubce přesunu bude třeba překonat zpravidla 3 vodní překážky, docházím k závěru, že bude třeba zřídit, připravit nebo zesílit celkem 30 až 45 mostních přepravišť.

Počítáme-li na zřízení nebo přípravu jednoho mostního přepraviště přes úzkou překážku průměrně jeden denní výkon ženijní roty, je možno pro daný úkol počítat v době 4 nocí asi se 3 mostními nebo pontonovými prapory. Zásadně je třeba se zaměřit — dovolí-li to čas a síly, které jsou k dispozici — na zřizování ponořených mostů a na přípravu mostů na plovoucích podporách ve dne rozebíratelných. Přitom je však třeba mít na mysli, že stavba ponořeného mostu je v současné době příliš zdlouhavá a trvá dvojnásobnou dobu proti stavbě normálního nízkovodního mostu. Je nezbytné dodržovat zásadu, aby nová mostní přepraviště byla zřizována mimo dosavadní cesty a kromě toho, aby příjezdy k nim byly pečlivě maskovány. Jsem si vědom toho, že požadavek, aby pro vysunovaná vojska byla zřizována nová přepraviště, je velmi náročný a že bude možno jej splnit jen za velmi příhodných podmínek. Avšak význam utajení v daném druhu útočné operace je tak velký, že je třeba k jeho splnění zaměřit veškeré úsilí. Ke splnění uvedeného požadavku je možno využít i záložních přepravišť vojsk v dotyku, brodů, hlubokého brodění, eventuálně využít i hlavních přepravišť používaných vojsky v dotyku s provedením zvláštních maskovacích a klamných opatření.

b) Ženijní zabezpečení přesunu vysunovaných svazků

Ženijní zabezpečení samého přesunu je uskutečňováno především ženijními, silničními, stavebními a mostovými silami frontu a vševojskové armády a obvyklými OZP přesunovaných svazků a útvarů. Dotknou se zde pouze těch úkolů, které plní ve prospěch přesunovaných vojsk ženijní síly frontu a armády.

Především je nezbytné pro každou osu určit odpovědného ženijního důstojníka („ženijního velitele osy“), který úzce spolupracuje s vševojskovým velitelem osy a odpovídá za organizaci všech ženijních prací spojených s udržováním osy v sjízdném stavu.

Pokud jde o organizaci ženijní dozorcí služby v úsecích zvláště choulostivých a důležitých pro přesun vojsk, bude její organizace na tak dlouhých osách značně ztížena. Jen výjimečně, na zvláště významných úsecích, bude možno předem rozmístit malé ženijní jednotky s technikou a materiálem nutným k opravě cest. Při požadovaném rychlém tempu přesunu nebude vůbec možno počítat s jakýmkoli jejich manévrem.

Není-li možno při volbě os se vyhnout místům, kde je možné zavalení, je nezbytné předem připravovat objížďky.

Právě z toho důvodu bude nutno ve větší míře využívat pohyblivé ženijní zálohy frontu i armády, určené k rychlému zesílení přesunovaných vojsk pro úpravu poškozených úseků cest a k rychlému zřízení objížďek. Tyto zálohy bude vhodné podle konkrétní situace přesunovat po záložních osách skoky od jedné rokády k druhé. Síla těchto záloh bude silně závislá na vlastních možnostech a stavu sítě cest, je však možno počítat, že bude nezbytné pro uvedený úkol využít týchž sil, které byly pověřeny úpravou a udržováním cest, to je pro jeden svazek asi síla jednoho ženijního, silničního nebo stavebního praporu. Požadavek mít připraveny podél cest, poblíž míst pravděpodobného využití, zálohy stavebního materiálu je nutné splnit i zde.

Pokud jde o zabezpečení přepravišť přes vodní překážky během přesunu, je nezbytné mít v době přesunu připraveny u každé vodní překážky mostní nebo pontonové jednotky se zálohou mostního materiálu, které na daný signál zřídí záložní nebo opraví hlavní přepraviště. Při přesunu 2 až 3 svazků je nezbytné mít na každé řece nejméně jeden mostní nebo pontonový prapor rozmístěný po rotách podle předvídané potřeby.

Úkol přípravy cest a přepravišť, jakož i zabezpečení samého přesunu, je třeba organisovat tak, aby v prostoru taktické hloubky obrany vlastních vojsk bylo maximálně využito práce ženijních sil vojsk v dotyku.

Ostatní obvyklá ženijní opatření prováděná při ženijním zabezpečení přesunu svazku nerozvádím.

3. Ženijní příprava prostoru rozvinutí a zabezpečení překonání předního okraje nepřátelské obrany

V úvodní části článku jsem uvedl důvody, proč je třeba prostor rozvinutí zásadně připravit pro nejnepríznivější pro nás případ, kdy je třeba prapory prvního sledu rozvíjet do bojových sestav.

Hlavní ženijní opatření plněná při tomto úkolu jsou:

— ženijní úpravy pro rozvinuté prapory prvního sledu,

- ženíjní úpravy pro ukrytí pochodových proudů praporů a pluku druhého sledu, dělostřeleckých skupin a záloh velitelů svazků,
- ženíjní úpravy pro dělostřelectvo použité pro dělostřeleckou přípravu zteče,
- ženíjní zabezpečení velení útvarům a svazkům,
- zajištění prostorů rozvinutí před nenadálými nepřátelskými protiztečemi vedenými před přední okraj nepřátelské obrany, hlavně po úspěšně provedené protipřipravě,
- příprava ženíjních opatření spojených s likvidací následků po napadení nepřátelskými ZHN.

O úpravě systému cest bylo již hovořeno v předcházející stati.

a) Ženíjní úpravy pro rozvinuté prapory prvního sledu

Uvedu možné provedení úprav pro jeden svazek prvního sledu. Předpoklad je, že v pásmu průlomu svazku jsou v obraně síly v hodnotě jednoho pluku.

Předpokládám rozmístění rozvinutých praporů prvního sledu do prostoru druhého zákopu a za ním. Do druhého zákopu může být rozmístěno nejméně 8 rot prvního sledu. Z jednotek v dotyku mohou v něm být rozmístěny 4 střelecké čety. V příznivém případě mohou kalkulovat pro každou rotu prvního sledu rozvinujících se vojsk asi 600 m zákopu a pro četv vojsk v dotyku asi 60 m. Celkem pro uvedené jednotky bude zapotřebí asi 5000 m zákopů 1,5 m hlubokých, z toho 840 m nakrytých (na družstvo 10 m). K provedení prací v uvedeném rozsahu je zapotřebí asi 6 denních výkonů praporu.

Pro 4 rot druhého sledu rozvinujících se vojsk, jejichž rozmístění předvídám za druhým zákopem, bude zhruba zapotřebí vyhloubit asi 2400 m zákopů hlubokých 1,5 m, z toho asi 360 m nakrytých. K vyhloubení těchto zákopů s využitím mechanisace bude třeba necelých 3 denních výkonů praporů.

Pro vyhloubení nejnutnějších spojovacích zákopů z druhého zákopu až po čáru sesednutí, vzdálenou asi 1,5 až 2,0 km od druhého zákopu, hlubokých 1,1 m, bude třeba

$$4 \times 1,7 \times 1,3 = 9 \text{ km.}$$

Celková potřeba s částečným využitím zákopových pluhů je asi 4,5 denního výkonu praporu.

Na vyhloubení nejnutnějších zákopů pro rozvinuté prapory prvního sledu jednoho svazku bude tedy celkem zapotřebí asi 15 denních výkonů praporu. K dispozici je v uvedeném prostoru od vojsk v dotyku asi hodnota jednoho praporu, tzn., že v příznivém případě mohou jednotky v dotyku uhradit 5 denních výkonů praporu. K provedení všech prací v uvedeném rozsahu je tedy třeba do útočného pásma jednoho svazku zasadit průměrně dva prapory od svazku druhého sledu nebo jeden ženíjní stavební prapor. Jsem si vědom toho, že uvedený názor na zasazení ženíjních stavebních jednotek odporuje dosud obvyklým názorům na jejich používání. Mám však za to, že je třeba zastaralé názory na jejich používání změnit, vzhledem k tomu, jaké nové úkoly pro ně právě přinesly podmínky soudobého boje a operace za oboustranného používání ZHN. Změněné pod-

mínky pro jejich použití se již projeví v jejich organizaci, kádrovém složení a materiálním vybavení, dosud se však neprojevují v ukládaných jím úkolech.

Zastávám názor, že jejich použití nelze již omezovat pouze na týlový prostor vlastních vojsk. Nebude-li z jakýchkoli příčin možno uvedenou výši přidělených prostředků dodržet, je možno podstatně omezit rozsah potřebných zákopů pro jednu rotu až na 200 m, nebo hloubit zákopy pouze na hloubku 1,1 m a podstatně omezit nebo vůbec upustit od budování spojujících zákopů.

Všechny uvedené práce je možno provádět v rámci zesilování obrany jednotek v dotyku a jejich provedení i v krátkých lhůtách je reálné.

b) Ženijní úpravy pro ukrytí pochodových proudů praporů a pluků druhého sledu, skupin a záloh velitelů svazků

Zatím co ženijní úpravy pro rozvinuté prapory prvního sledu bude třeba uskutečňovat vždy, provedení ženijních úprav pro prapory a pluky druhého sledu, skupiny a zálohy velitelů útvarů a svazků se bude případ od případu značně lišit. Hlavním důvodem je zde to, že tyto úpravy v prostoru rozvinutí připravujeme pouze pro případ vynuceného jejich zaujetí a dále to, že jejich příprava je daleko pracnější a ve větší míře závislá na množství ženijní techniky, která může být pro daný úkol uvolněna. Další zvláštností ženijní úpravy daných prostorů je i to, že mohou být pouze vytyčeny a s použitím připravených trhavin a strojů v případě potřeby provedeny.

Rovněž v těchto prostorech se budují nejjednodušší ochranné okopy pro živou sílu, hromadné okopy pro bojovou techniku s využitím ochranných vlastností terénu a se zamaskováním provedených prací. Objekty se rozmisťují podél cest určených pro rozvinutí, a to:

- pro prapory druhého sledu a plukovní dělostřelecké skupiny a divisní zálohy v prostoru 2. a 3. obranného postavení,
- pro pluky druhého sledu a divisní dělostřelecké skupiny v prostoru 3., 4. a 5. obranného postavení (podle konkrétní situace).

Důležité je to, aby z důvodů utajení byly uvedené ženijní úpravy připravovány v prostorech rozmístění jednotek v dotyku.

Jako možný příklad ženijního vybudování prostoru jednoho praporu druhého sledu s jednou PDS je možno uvést:

- pro živou sílu asi 2000 m ochranných okopů,
- pro veškeré dělostřelectvo a 30 % ostatní bojové techniky asi 25 hromadných ochranných okopů.

Práce v uvedeném rozsahu může provést polovina praporu druhého sledu vojsk v dotyku za 5 nocí, bude-li mít k dispozici při jednosměnné práci 5 buldozerů pro každou noc. V případě, že bude rozhodnuto nebudovat hromadné okopy pro obrněné transportéry, bude možno snížit potřebu buldozerů na polovinu.

Obdobným způsobem je možno kalkulovat i rozsah ženijních úprav pro pluk druhého sledu s polovinou DDS.

V tomto prostoru je nutno vybudovat

- pro živou sílu asi 6000 m ochranných okopů,
- pro dělostřelectvo a ostatní bojovou techniku 55 hromadných okopů.

Pro budování daného prostoru je možno počítat 2 až 3 roty pluku druhého sledu vojsk v dotyku a 3 až 4 buldozery pro dvojsměnnou práci v době 5 dnů a nocí. I zde je možno snížit potřebu ženijních strojů na polovinu pro případ, že nebudou budovány hromadné okopy pro obrněné transportéry.

Hloubení ochranných okopů pro živou sílu bude možno v obou prostorech mechanisovat a z toho důvodu bude ekonomické ochranné okopy budovat v daných prostorech pro čtyři.

Celková potřeba ženijních strojů: Pro mechanisaci ženijního vybudování prostorů 6 praporů a 5 pluků druhého sledu v celém útočném pásmu vševojskové armády (bez okopů pro obrněné transportéry) bude zapotřebí 20 buldozerů.

c) Ženijní úpravy pro dělostřelectvo použité pro dělostřeleckou přípravu zteče

Značná rozsáhlost tohoto úkolu a velké nebezpečí prozrazení zámyslu operace rozsáhlými ženijními úpravami nás nutí k tomu, abychom co nejvíce využili pro skryté a kryté rozmístění značného množství děl, především ochranných a maskovacích vlastností terénu, a dále abychom úpravy pro dělostřelectvo provedli co nejjednodušeji. Rovněž z důvodu utajení není možno použít na omezeném prostoru velké množství ženijních strojů, a proto bude třeba se zaměřit i na ručně budované jednoduché okopy. Počítáme-li, že celková potřeba pro dělostřeleckou přípravu bude 1400 hlavních a z toho 600 hlavní bude třeba přisunout z hloubky, je možno kalkulovat takto:

Dělostřelectvo armády v dotyku pro střelbu ze zakrytých palebných postavení v počtu 400 hlavních vybuduje záložní palebná stanoviště, do kterých bude možno ukrýt 400 hlavních přisunutých z hloubky. Pro zbývajících 200 hlavních bude nutno vyhloubit jednoduchá palebná stanoviště pomocí jednotek ženijních strojů, a to: při potřebě $\frac{1}{5}$ směny buldozeru na 1 okop bude zapotřebí po dobu 4 nocí 10 buldozerů.

Pro protiletadlové dělostřelectvo útočící armády bude zapotřebí asi 8 buldozerů na stejnou dobu. Pro oba druhy dělostřelectva uvažují zjednodušené okopy v hodnotě asi 15 denních výkonů, takže obsluha jednoho děla je s to za 5 dnů vybudovat 2 okopy.

d) Ženijní zabezpečení velení útvarům a svazkům útočících vojsk

V útočné operaci s přisunutím vojsk z hloubky je velmi důležité dosáhnout účinného a přímého velení vojskům v nejsložitější fázi, to jest při jejich rozvinutí a zdolávání předního okraje nepřátelské obrany. Proto se v předvečer před vyražením obsazují VPS pluků, divísi a armády, jakož i VS a ZVS armády vysunuté do prostoru rozvinutí.

Jejich možné rozmístění je toto:

- VPS pluků v prostoru za 1. obranným postavením vojsk v dotyku,
- VPS divísi a armády v prostoru 2. obranného postavení,
- VS armády 8 až 10 km od předního okraje obrany a ZVS 5 až 10 km od VS.

Stupeň rozvinutí jednotlivých stanovišť bude minimální, pro VPS pluků a divisí možno využít obdobných objektů vojsk v dotyku. Jejich potřebné rozšíření se uloží ženijním jednotkám pluků a divisí v dotyku.

e) Zajištění prostoru rozvinutí před nenadálými nepřátelskými protiztečemi vedenými před přední okraj nepřátelské obrany

V útočných operacích s přisunováním vojsk z hloubky nabývá toto opatření na významu vzhledem k tomu, že rozvíjení vojsk zajišťují poměrně slabé jednotky v prvním zákopu. Je uskutečňováno jednak včasným zatařasováním před předním okrajem i v hloubce postavení vlastních vojsk v dotyku a dále organizací širokého manévru DPTZ a POZ útvarů, svazků a armády v dotyku a jejich včasným vysunutím do prostoru rozvinutí před příchodem útočících vojsk.

Z úkolů souvisejících s ženijním zabezpečením překonání předního okraje nepřátelské obrany pokládám za nutné krátce se zmínit o provedení průchodů v zátarasech vlastních i nepřátelských.

Počet průchodů je přímo závislý na bojové sestavě, v níž bude první sled úderného uskupení útočit. Obvykle je třeba počítat s 48 až 56 průchody v celé šířce pásma útoku vševojskové armády. Kromě toho je třeba mít v úseku každého praporu prvního sledu připravenou jednotku s materiálem k zřízení jednoho záložního průchodu.

Průchody v zátarasech nepřátelských i vlastních je třeba zásadně provádět mechanickými a výbušnými prostředky v době dělostřelecké a letecké přípravy po svržení vlastních atomových pum. Záměrně kladu na roveň provedení průchodů ve vlastních zátarasech s provedením průchodů v zátarasech nepřítele jak co do způsobů, tak i co do času jejich provedení. Zdůvodňuji to tím, že při nynějších prostředcích pro noční vidění jsou možnosti pro zjištění prací, prováděných před předním okrajem vlastního postavení, jakož i nutnost jejich utajení, téměř stejné.

Při organisování ženijních opatření spojených s likvidací následků po napadení ZHN v prostoru rozvinutí je třeba se zaměřit především na využití vojsk v dotyku. Přitom je možno po vyhodnocení celého prostoru z hlediska ochrany proti nepřátelským ZHN i z hlediska možného jejich použití v daném prostoru rozdělit celý prostor na jednotlivé rajóny s konkrétně určenými veliteli, jednotkami a prostředky k provedení prvních a základních prací spojených s likvidací následků. Je přirozené, že likvidace se zúčastní podle konkrétní potřeby i vojska útočící armády.

4. Celková organisace ženijního zabezpečení úderného uskupení při přípravě průlomu a potřeba ženijních sil a prostředků

Složitost práce ženijních náčelníků a jejich štábů je do značné míry způsobena tím, že

- plánují ženijní opatření na značně větších prostorech než dosud,
- plánují, organisují a řídí provádění složitých ženijních opatření i pro cizí svazky a útvary a je přitom na nich požadována značná přesnost a předvídatost,
- ženijní opatření je třeba plánovat alternativně s možností rychlého a pružného přechodu z jedné alternativy řešení na druhou,

— dochází k časté výměně svazků mezi armádami, což se rovněž musí odrazit v plánování ženijního zabezpečení.

Zvláště důležité je, aby náčelník ženijního vojska armády nově vytvářené k provedení útočné operace nedopustil nevhodnou organizací ženijních opatření prozrazení zámyslu vojskům v dotyku. Tuto možnost může do značné míry snížit a celkovou organizací ženijního zabezpečení usnadnit to, jsou-li svazky v dotyku v útočném pásmu armády přiděleny nově vytvářené armádě.

Pokud jde o potřebu ženijních sil při ženijním zabezpečení přípravy útočné operace s přisunutím vojsk z hloubky, je značná a je závislá na tom, z kolika svěžích svazků je vytvářeno úderné uskupení armády. Předpokládáme-li, že nově vytvářená armáda dostává 3 svěží svazky, všechny zasazuje do 1. sledu a je nucena budovat vyčkávací prostory, může být potřeba ženijních sil tato:

- ženijní vybudování prostorů soustředění pro 3 svazky:
 - 1 ženijní prapor,
 - 2 ženijní stavební prapory,
 - 3 roty ženijních strojů;
- na úpravu cest a zřízení přepravišť přes vodní překážky:
 - 9—10 ženijních silničních, mostových a pontonových praporů;
- zesílení vojsk budujících vyčkávací prostory:
 - 2 ženijní prapory,
 - 2 ženijní stavební prapory,
 - 3 maskovací roty,
 - 3 roty ženijních strojů;
- zesílení vojsk připravujících prostor rozvinutí včetně palebných postavení pro dělostřelectvo:
 - 2 ženijní prapory,
 - 2 roty ženijních strojů;
- průchody a pořádková služba na nich:
 - 2 ženijní prapory.

Celkem k ženijnímu zabezpečení přípravy útočné operace daného druhu je zapotřebí:

- 17—18 ženijních, silničních, mostních a pontonových praporů,
- 4 ženijních stavebních praporů,
- 3 maskovacích rot,
- 8 rot ženijních strojů.

Vševojsková armáda, bude-li na směru hlavního úderu frontu, může mít v příznivém případě pro útočnou operaci k dispozici

- organickou ženijní brigádu:
 - 6 praporů,
- přidělenou ženijní brigádu:
 - 7 praporů,
- organický pontonový pluk:
 - 3 prapory,
- ženijní stavební brigádu:
 - 4 ženijní stavební prapory,
- maskovací prapor:
 - 3 maskovací roty,

- organický prapor ženijních strojů a jeden až dva přidělené prapory ženijních strojů,
celkem 6 rot zemních strojů a
3 roty zákopových strojů a rypadel.

Vcelku je za uvedených předpokladů potřeba kryta, nedostávají se jen 1—2 ženijní prapory a 2 roty zemních strojů, které z menší části mohou být nahrazeny rypadly z rot zákopových hlubidel a rypadel.

5. Zvláštnosti ženijního zabezpečení útočné operace s průlomem připravené nepřátelské obrany na více směrech

Provedení průlomu připravené nepřátelské obrany vševojskovou armádou na více směrech se na organisaci ženijního zabezpečení projeví vcelku příznivě. Do značné míry usnadní řešení otázky cest, maskování i klamání nepřítele. Zvýší však nároky na organisování silnějších POZ u divisí i pluků a vyžádá si to, že u divisí bude zapotřebí nejméně dvou POZ. Zvýší nutnost vyšší materiální výbavy svazků, zejména zatarasovacími a přepravními prostředky a ztíží velení a manévrovatelnost armádními ženijními zálohami a speciálními odřady.

Projeví se ve zvýšeném počtu uvedených jednotek a odřadů, které budou působit na jednotlivých směrech.

Plánování ženijního zabezpečení bude možno uskutečňovat pouze v hrubých rysech a hlavní organizační činnost musí ženijní náčelník armády uskutečňovat v průběhu vedení operace podle vyvíjející se situace.

Těžiště organizační činnosti bude spočívat na svazcích. Rovněž je nutno počítat s větší samostatností svazků prvního i druhého sledu při plnění opatření ženijního zabezpečení, což se musí projevit i v rozdělení ženijních sil a prostředků.

Z toho potom také vyplývá, že velení ženijnímu vojsku bude decentralisováno a ženijní náčelník armády se svým štábem bude přímo velet ženijnímu vojsku na směru hlavního úderu armády. Podle konkrétní situace, budou-li svazky armády rozděleny do dvou úderných uskupení, může si ženijní náčelník vytvořit na druhém směru pomocný štáb. Vzhledem k ztíženému manévru armádními ženijními zálohami a pohyblivými svazky zatarasovacími z jednoho směru na druhý jeví se účelné zasazovat je na rozhodující směry a na ostatních směrech posilovat svazky tak, aby byly s to vytvořit si vlastní silné ženijní zálohy a zatarasovací odřady.

6. Ženijní zabezpečení překonávání vodních toků v průběhu útočné operace vševojskové armády

Při organisování soudobých násilných přechodů vodních překážek v hloubce nepřátelské obrany je třeba si uvědomit několik typických zvláštností, které podstatně ovlivní jak jejich celkovou organisaci, tak, a to především, jejich ženijní zabezpečení.

Mezi ně patří to, že

- vševojsková armáda bude v hloubce obrany překračovat vodní překážky na několika směrech. Kromě toho je výhodné k rozptýlení nepřátelských atomových úderů organisovat v armádě jeden až dva klamné údery,

- při soudobém způsobu vedení útočné operace je podstatně ztíženo plánování, který svazek uskuteční násilný přechod a na kterém směru. Je proto třeba plánovat široký a pružný manévru přepravními prostředky a zabezpečení násilného přechodu v několika alternativách,
- požadované tempo operace podstatně ztěžuje uvedený manévru, vynucuje si zrychlené snímání přepravních prostředků z jedné řeky a jejich přepravu k druhé.

Chci se proto v této stati zaměřit na dvě z výše uvedených otázek, které nejsou dosud podrobně známy našim vševojskovým velitelům a jejichž znalost je pro ně nezbytná. Jsou to:

- manévru přepravními prostředky,
- možnosti snímání přepravních prostředků a jejich přesun na následující řeku.

a) Manévru přepravními prostředky

Tento úkol se při narůstajícím tempu útočné operace natolik zkomplikoval, že naše ženijní štáby k jeho zvládnutí při různých velitelsko-štábních cvičeních začaly samy od sebe zpracovávat zvláštní „plán manévru přepravními prostředky“. Není jinak možno úspěšně a spolehlivě řešit tento úkol.

Zvlášť složitý je ten případ, mají-li útočící vojska překračovat dvě vodní překážky v průběhu 24 hodin, což je nutno řešit zvýšeným počtem mostových souprav.

Současné vybavení našich svazků obojživelnými plavidly a mostovými soupravami je vyhovující a svazek útočící na podružném směru a překračující úzkou překážku není zpravidla nutno zesilovat přepravními prostředky. Svazky, které útočí na směru hlavního úderu armády, je nutno posilovat dalšími přepravními prostředky, jimiž disponuje vševojsková armáda, a to v počtu 4 až 6 středních mostových souprav (SMS).

Základním požadavkem je, aby svazek při vyrazení od překročené řeky měl přepravní prostředky pro průzkumné a předsunuté odřady. Další přepravní prostředky, které bude svazek potřebovat pro úspěšné překročení následující řeky, přesunuje za ním armáda a podle vývoje konkrétní situace je svazku odevzdává těsně před řekou. Nezatěžuje jimi svazek předčasně, pečuje o pozemní i protivzdušné zajištění přepravních prostředků a jejich rozptýlené přesunování za divisemi prvního sledu.

Potřeba přepravních prostředků je závislá na šířce překračovaných řek a jejich vzdálenosti.

Překračuje-li armáda v průběhu útočné operace tři řeky široké 60 až 120 m a vzdálené od sebe kolem 50 km, je s to zabezpečit tento úkol 4 SMS. Přitom mohou současně překračovat jednu řeku až 3 svazky.

Počítáme, že k překročení řeky široké 60 m a k zřízení všech potřebných přepravišť je nutno svazek zesílit $\frac{2}{3}$ SMS, tzn. pro 3 svazky celkem 2 SMS. Další 2 SMS zbývají pro zesílení svazků určených k překročení další řeky i 120 m široké, protože část dalších mostových souprav bude možno stáhnout z řeky a včas přisunout na následující (při její vzdálenosti 50 km).

Kromě tohoto základního manévru přepravními prostředky musí být ženijní štáb připraven ještě k dalšímu manévru, a to jak na stupni armády, tak i na stupni svazku.

Mohou to být tyto způsoby manévru přepravními prostředky:

- při zvýšeném nebezpečí nepřátelských úderů ZHN eventuálně i po jejich provedení přechod z jednoho druhu přepravy na druhý,
- k dosažení narůstání tempa přepravy v úsecích, v nichž je dosahováno nejpronikavějšího úspěchu,
- k přemístění přepravišť především mostových z úseků pod silnými dělostřeleckými, minometnými a leteckými palbami nepřítele,
- k nahrazení ztrát způsobených především nepřátelskými ZHN,
- k obnovení vyčerpaných záloh přepravních prostředků na úkor úseků a přepravišť, kde byla přeprava skončena nebo nebyla úspěšná.

Navíc je třeba předvídat a plánovat ještě manévry mostovými přepravišti, protože nemůžeme předpokládat, že nepřítel ponechá námi zřízené mosty bez povšimnutí. Podle údajů kapitalistických armád je možno počítat s tím, že na zřízeném mostovém přepravišti bude možno udržovat provoz po dobu 2 hodin. Po této době je zvýšené nebezpečí zásahu nepřítele, především jeho atomového dělostřelectva. To znamená, že je nutné plánovat i protiatomový manévry mostovými přepravišti buď změnou místa mostů anebo dočasným přechodem na přívozovou přepravu. To v podstatě opět zvýší nároky na činnost ženijního vojska a ovlivní organizaci přepravy vojsk.

Rychlost manévru přepravními prostředky je do značné míry závislá i na způsobu jejich přepravy. V současné době se hodně diskutuje o přepravě přepravních prostředků těžkými vrtulníky, které nejlépe řeší problém rychlého přemístění bez ohledu na přeplněné cesty. Potíž je dosud v tom, že ani vrtulníky ani naše mostové soupravy nejsou konstruovány pro uvedený druh přepravy. Je proto velmi důležité zmodernizovat především některé naše mostové soupravy tak, aby je bylo možno úspěšně vzduchem přepravovat. To znamená odstranit z nich dlouhé a těžké díly a přejít na příhradové konstrukce z lehkých slitin. V současné době s dosavadními prostředky musí vševojskový štáb řešit otázku vytvořením „zelené ulice“ pro přesuny mostových souprav, má-li být dodrženo stanovené tempo postupu.

Pro uskutečňování manévru přepravními prostředky je nutno si ještě uvědomit, že souhlas k jejich sejmutí s výjimkou nesamohybných plavidlových prostředků dává jedině velitel armády. U nesamohybných plavidlových prostředků tak může učinit velitel divise.

b) Dalším činitelem, na němž závisí rychlost manévru přepravními prostředky, je možnost včasného snímání přepravních prostředků zasazených při násilném přechodu

Jde především o snímání mostových souprav použitých k zřízení přívozů a plovoucích mostů. Zde je nutno mít na mysli, že sejmutí, naložení a přeprava mostové soupravy vystavené na řece trvá dvojnásobek času, který je potřebný k zřízení přepraviště. Na jednom cvičení jsme se podrobně touto otázkou zabývali a dospěli jsme k názoru, že má-li být mostová souprava včas k dispozici na následující řece, je nutno dodržet zásadu, aby výpomocný most zřizovaný k jejímu nahrazení byl dokončen nejpozději 7—8 hodin po zahájení přepravy hlavních sil prvního sledu armády. Z toho potom vyplývá i takový požadavek, aby zvláštní jednotka zahájila stavbu výpomocných mostů ihned se stavbou mostů na plovoucích podporách

a dále, aby ženijní jednotky měly při zahájení útočné operace připraveno 50—70 % stavebního materiálu nutného ke stavbě všech výpomocných mostů. Pro jeho přísun, počítáme-li, že v armádě budou současně stavěny dva výpomocné mosty, je zapotřebí 60 aut po celou dobu. Kromě toho k doplňování zbývajících 30—50 % stavebního materiálu je nutno v armádě mít organisovány dvě skupiny dřevařských závodů, vzájemně se překračujících a posunujících se za útočícími vojsky až každou druhou noc, aby bylo lépe využito jejich výrobní kapacity.

Z toho všeho vyplývá, jak složité je dosud snímání a nahrazování plovoucích mostů z předepsaných mostových souprav dřevěnými výpomocnými mosty a jak aktuální je otázka zavedení předepsané mostové soupravy pro stavbu výpomocných mostů do výzbroje naší lidové armády, pokud možno ponořených, k nahrazování mostů na plovoucích podporách.

Závěr

Ve svém článku jsem rozvedl některá nejzávažnější ženijní opatření uskutečňovaná v soudobých útočných operacích, která do značné míry ovlivňují jejich celkové plánování a měli by je proto hlouběji studovat jak ženijní, tak i vševojskoví velitelé a štáby všech stupňů. Mým cílem bylo ukázat vševojskovým velitelům, v čem tkví podstata ženijního zabezpečení daného druhu útočných operací a s jakým rozsahem hlavních ženijních opatření je možno v krátkých lhůtách na jejich přípravu počítat, aby požadavky kladené vševojskovými štáby byly reálné a odpovídaly možnostem soudobého ženijního vojska a jeho technickým prostředkům.

Jestliže svým článkem alespoň malou měrou přispěji k tomu, že naši důstojníci budou ve větší míře než dosud o uvedených otázkách před svým rozhodováním přemýšlet, bude jeho účel splněn.

Studijní prameny:

- Návrh doplňku Polního řádu Čs. lidové armády — 03518/VVS,
- vlastní kandidátské disertační práce.